

Pravda – víra

Ladislav Hejdánek

jedná se o část původního dokumentu:

[2005](#)

- ♦ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 20. 7. 2005
- ♦ philosophical diary – record, Czech, origin: 20. 7. 2005

Pravda – víra

Pravda není na počátku naší cesty za pravdou, ale není ani až na konci naší cesty (jak už řekl Hegel). K tomu je nutno navíc dodat, že pravda není ani součástí naší cesty za pravdou. Je tedy třeba nějak pochopit a interpretovat, jak a v jakém smyslu je cesta za pravdou možná a v čem vlastně ona orientace na pravdu spočívá. Inspirován některými pozoruhodnostmi, které vyznačují jednu starou hebrejskou tradici, kterou se však neodvážím interpretovat, protože k tomu nemám náležité předpoklady, pokouším se vztah mezi pravdou a úsilím, „spěním“ za pravdou pochopit jako „víru“: víra znamená spolehnutí na pravdu, kterou ovšem sama víra nedisponuje a která může v mnoha případech vést k tomu, že víra sama je přezkoumávána, nejen otřesena, zpochybňována a jinak krušena. To je možné jen díky tomu, že víra je výkonem (a to aktuálním výkonem) věřícího subjektu (člověka), a tím nutně zůstává bez poslední vnitřní garance. V každém výkonu víry je nebo aspoň může být něco vadného, falešného, příliš lidského (allzumenschlich), a proto to musí být také opravováno a napravováno. Ve výkonu víry je vždy přítomno něco, co k ní nenáleží, jednak slabost, nedostatečnost, ale také nejružnější pochyby a rozmanitá pochybení. Právě proto nelze víru prostě ztotožnit s pravdou; ale na druhé straně je víra možná jen jako opravdové spolehnutí na pravdu, tedy na to, že pravda (lépe: Pravda) vposledu rozhodne ve prospěch víry a na její podporu, ale že zároveň je posledním měřítkem, kritériem, zda víra byla dostatečně pevná a Pravdě maximálně vydaná resp. zda se Pravdě dala vskutku plně k dispozici a tak uznala její poslední suverenitu. Musíme tak opravit i své starší chápání, jímž jsem chtěl sblížit pravdu a víru jako dvě stránky téže skutečnosti. Ona tomu tak opravdu v jistém smyslu je, až na to, že Pravda není subjektem, zatímco každá odpověď na její výzvy je odpovědí nějakého nějak situovaného subjektu. Nejde tedy v žádném případě o jakousi paralelitu dvou stránek téže skutečnosti. I Pravdě nejvíc oddaná víra je vždy (ovšem až na jeden výjimečný moment) výkonem subjektu, a tím i výkonem, který je vždy spoluurčován ještě něčím jiným než Pravdou samou. (Což vůbec neznamená, že Pravda je vůči konkrétní situaci jakoby netečná; to však vyžaduje podrobnější výklad.)

(Písek, 050720–1.)